

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กล่าวถึงข้อบ่งชี้ข้อบ่งชี้ในปัจจุบันนี้ ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิชาการสถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระของชุมชน มาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพในโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ตามแนวนี้นั้นจะสำเร็จได้ยาก

ในปัจจุบัน ความพยายามที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนก็เริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ ในประเทศต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศไทย ได้จัดให้มีโรงเรียนชุมชนขึ้นด้วยความหวังที่จะให้การศึกษาเข้าถึงจิตใจของชุมชน ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับรัฐ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในด้านนี้ไปวัดยังการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นและเดิยกัน และเนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนจึงควรทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด (กิตติมา ปรีดีพิลา, 2532)

โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การที่จะดำเนินการจัดการศึกษาโดยฝ่ายรัฐ หรือประชาชนเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมประสบผลสำเร็จได้ยากทั้งนี้เพราะการที่มีการจัดตั้งโรงเรียนก็เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน แต่การศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น โรงเรียนเป็นเพียงสถานที่จัดการศึกษาอย่างมีแบบแผนให้แก่มัธยมศึกษาเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โรงเรียนจะทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่มัธยมศึกษาได้ครบถ้วนสมบูรณ์นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษาคือ การจัดมวลประชากรเข้าให้แก่มัธยมศึกษาแบบครบถ้วนที่ผู้เรียนควรได้รับ มีชีวิตอยู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น มาสละประชากรเข้าให้แก่มัธยมศึกษาแบบครบถ้วนที่ผู้เรียนยังมีอยู่ในชีวิตอื่น ๆ เช่น บ้าน วัด โรงงานต่าง ๆ

รวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนที่แวดล้อมตัวผู้เรียนยังมีอยู่อีกด้วย ชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการทำให้
 ประสบการณ์ที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม เจตคติและวิชาชีพแก่ผู้เรียน
 ดังนั้น โรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้
 นอกจากจะช่วยให้สามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน และเหมาะสม
 กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังเป็นการถูกต้องตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 ในการที่นักท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกด้วยโดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน
 จัดดำเนินการศึกษาโดยประชาชน และเพื่อประชาชน จัดได้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานของสังคม
 จึงต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังต้องหาประโยชน์ให้แก่ชุมชนด้วย และใน
 ขณะเดียวกันก็ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยพัฒนากิจกรรมของโรงเรียน เพื่อการศึกษาของชาติ
 อีกทางหนึ่งด้วย (วุฒิสภาประชากร, 2536)

โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กัน หรือมีส่วนผูกพันกันอย่างใกล้ชิด การที่มีโรงเรียน
 กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชนต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ ไม่กำจะเป็นในเมืองหรือในท้องถื่นห่างไกลแล้ว
 ปรากฏว่า โรงเรียนเหล่านั้นมีสิ่งแปลกปลอมในชุมชน เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วย
 ราชการเป็นของหลวง ประชาชนในท้องถิ่นมักจะไม่มีความรู้เรื่องการศึกษา ไม่ควรแต่ต้อง
 โรงเรียน หรือไม่ควรก้าวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น ถือได้ว่า
 เป็นความผิดพลาด หรือเป็นความบกพร่องอย่างยิ่งของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา
 ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนั้น ๆ

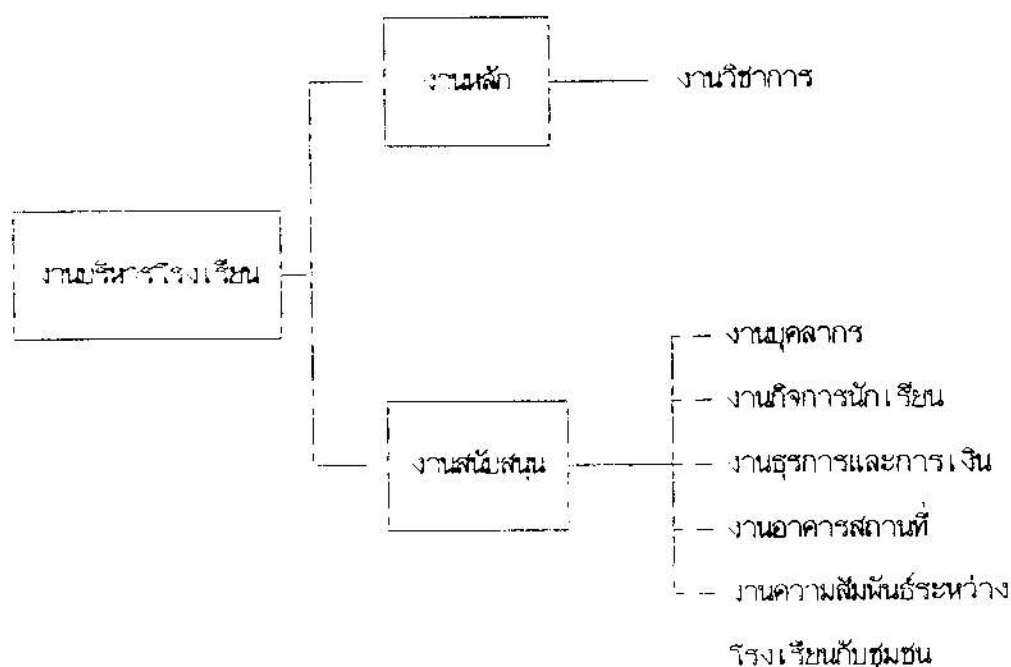
โรงเรียนในระบบการศึกษาที่ก้าวหน้าได้พัฒนาตนเองไปค่อนข้างมาก ได้มีการเปลี่ยนแปลง
 แปลงบทบาทจากแหล่งที่สอนหนังสือหรือสอนความรู้จากหนังสือ (Book-centered school) ไป
 สู่การเป็นโรงเรียนก้าวหน้า (Progressive school) ซึ่งเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและความ
 สามารถของเด็ก (Child-centered school) ให้เป็นผลเมืองที่มีประสิทธิภาพของสังคมนอก
 เหนือไปจากหนังสือและความรู้จากหนังสือที่เคยสอนอยู่ในอดีต ในปัจจุบันโรงเรียนได้ก้าวหน้าไป
 ไกลถึงขั้นมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมโดยตรง ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนชุมชน
 (Community school) ประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างใกล้ชิด
 โรงเรียนลักษณะนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของชุมชนโดยตรง โรงเรียนจะออกไปสู่ชนบทมากยิ่งขึ้น
 ในขณะเดียวกันก็จะเห็นได้ว่าชุมชนก็จะมีโอกาสเข้ามาสู่โรงเรียนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน ไม่ว่าต่างคน
 ต่างอยู่ต่างคนต่างทำ ดังจะเห็นได้ชัด (สุวิทย์ธรรมธัช, 2529)

งานบริหารโรงเรียนมีขอบข่ายครอบคลุมงานหลายด้านด้วยกัน สำนักงานคณะกรรมการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนไว้รวม 6 งานคือ

- 1) งานวิชาการ
- 2) งานบุคลากร
- 3) งานกิจการนักเรียน
- 4) งานธุรการและการเงิน
- 5) งานอาคารสถานที่
- 6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานทั้ง 6 งานนี้ เมื่อพิจารณาเทียบกับวัตถุประสงค์หลักของการบริหารโรงเรียน จะเห็น
ได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักนั้นโดยตรง จึงแบ่งงานบริหาร
โรงเรียนทั้ง 6 งาน ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) งานหลัก เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง
คือ งานวิชาการ
- 2) งานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
คืองานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และ
งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สนอง เครือมาก, 2537)



โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางทีอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นการกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแผนงานหลัก เพื่อการพัฒนาการศึกษาไว้ในแผนงานที่ 6 เรื่อง การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) โดยมีสถานการณ์และแนวคิดคือ การที่จะให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่คนได้เลือกอย่างเต็มตามศักยภาพ ทำให้เป็นคนดีและคนเก่งในโลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงได้นั้นไม่อาจกระทำได้ ถ้าไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการที่พอ เพราะปัจจุบันพบว่าระบบการบริหารและการจัดการผูกขาดโดยรัฐเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นระบบการจัดการศึกษายังเป็นระบบที่แยกส่วน ตามภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานระดับกรม อย่างเด็ดขาด อีกทั้งรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจอยู่ส่วนกลาง มีการบริหารงานที่ใช้ระบบกฎเกณฑ์ การสั่งการ ตามสายงานอย่างเคร่งครัดทำให้การตัดสินใจดำเนินงานล่าช้า สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานสำคัญนั้นได้มีอำนาจการตัดสินใจ บุคคล องค์กรต่าง ๆ ในสังคม ชุมชน ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาจึงไม่สามารถจัดการศึกษาให้ติดกับหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่แตกต่างกันได้

การที่จะให้การศึกษาได้รับบทบาทเชิงรุก และมีพลังสร้างสรรค์ให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ในยุคข้อมูลข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาใหม่ คือต้องมุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการศึกษา ที่เป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับกรมต้องมีวิสัยทัศน์และเห็นด้วยกับการเปิดโอกาสของการมีส่วนร่วมของสังคมต่าง ๆ และเห็นความสำคัญ พร้อมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังระดับต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การระดมทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ควรมีแผนการที่จะปรับปรุงหน่วยงานในส่วนกลางให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

การปฏิรูปการศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และบัญญัติ 10 ประการ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการจัดการศึกษา ทั้งปัจจัยต่าง ๆ และ กระบวนการทำงานเพื่อนำผลว่า คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจะสูงขึ้น เพื่อให้ทันต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ไทยจะต้องมีความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และมีการแข่งขันกับนานาประเทศ

การปฏิรูปการศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) ใช้โรงเรียนเป็นฐานที่จะมุ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้คือ ผู้บริหารโรงเรียนเพราะต้องเป็นผู้นำ และผู้แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ โดยเน้นในการเปลี่ยนแปลง 4 ประการดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงเริ่มจากการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน
- 2) การเปลี่ยนแปลงในด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์
- 3) การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหาร
- 4) การเปลี่ยนแปลงในด้านวิธีการเรียนการสอน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหาร ต้องมีคณะกรรมการโรงเรียนที่มีผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูในการบริหารโรงเรียน และ ต้องมีแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสและชักจูงให้ชุมชน และ บุคลากรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน ซึ่งถือเป็นจุดเน้นการดำเนินงานในเบื้องต้น อันเป็นแนวทางการนำโรงเรียนไปสู่ความเป็น โรงเรียนในอุดมคติ ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไว้ 10 ประการ ได้แก่

- 1) องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
- 2) ใช้แผนยุทธศาสตร์บริหารโรงเรียน
- 3) จัดทำแผนผังอย่างเต็มรูปแบบ
- 4) ทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน
- 5) มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
- 6) จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดผลการ
- 7) จัดและใช้ห้องปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- 8) ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม
- 9) ส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเต็มศักยภาพ
- 10) พัฒนาโรงเรียนให้มีความดี

ในแต่ละกลยุทธ์จะประกอบด้วยเงื่อนไข/ข้อก ำหนดความสำเร็จและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการนำนโยบายการปฏิรูปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนข้อ 1 องค์การท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษากำหนดไว้ว่า โรงเรียนจะพัฒนาได้ดีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่าย ทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน จัดโรงเรียน เข้ามาช่วยคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษา และพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้การทั้งบุคคลและงบประมาณ

เงื่อนไข/ข้อก ำหนด

- 1) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำศักยภาพของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการศึกษาของโรงเรียน
- 2) โรงเรียนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น
- 3) โรงเรียนบริหารงานโดยมีที่ปรึกษาการบริหารอย่างจำกัด
- 4) โรงเรียนและองค์การท้องถิ่น/ชุมชน ยังไม่เข้าร่วมเมื่อขึ้นในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง
- 5) องค์การท้องถิ่น/ชุมชน เข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น
- 6) องค์การท้องถิ่น/ชุมชน ยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

สถานการณ์สำเร็จ

- 1) มีองค์คณะบุคคลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ประชาชนและบุคลากรในองค์กรในชุมชนรวมเป็นกรรมการโรงเรียน

- 2) คณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันดำเนินการวางแผนบริหารและพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

- 3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน

- 4) ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในการพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

- 5) ผู้นำท้องถิ่น/ผู้ปกครอง และชุมชน ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) จัดทำข้อมูลองค์กรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น
- 2) ศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ในชุมชน
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครูเข้าไปร่วมกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจังเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยและความรู้สึกที่ดีต่อกัน
- 4) ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทและการให้บริการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 5) ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและผู้นำชุมชนร่วมกันในการคัดเลือกกรรมการโรงเรียน
- 5) แต่งตั้งกรรมการโรงเรียนและชี้แจงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการเข้าใจอย่างชัดเจน
- 7) จัดกิจกรรม "ขารโรงเรียนให้ชุมชน" ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน
- 8) จัดกิจกรรมเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนมีความรู้สึกรู้สียงการพัฒนาโรงเรียน เช่น พาไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ และศึกษาจากการคู่วิทัศน์ เป็นต้น
- 9) คณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน เช่น
 - (1) จัดทำแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน
 - (2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
 - (3) ให้ความศึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิชาการภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียนทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน
 - (4) รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ภาคเรียนละหนึ่งครั้ง
 - (5) ประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีการใช้บริการจากโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 - (6) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมาย

10) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและเชิญชวนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน และกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน ทั้งในและนอกโรงเรียน

11) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ ผลงานและชื่อเสียงของโรงเรียน

จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จึงสนใจจะศึกษาเรื่อง "การศึกษาดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู" เนื่องจากจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดในเขตที่ไม่มีครุฑการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มาก่อน เพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์สภาพปัญหาสถานการณ์ความต้องการในการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา และหาวิธีสนองความต้องการ ในการพัฒนางาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติ สภาพปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เท่านั้น

2) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและประธานกรรมการโรงเรียน

3) ภาวการณ์สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีขอบข่ายงานดังนี้

- (1) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
 - (2) การให้บริการแก่ชุมชน
 - (3) การร่วมกิจกรรมชุมชน
 - (4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
 - (5) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
- 4) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
- (1) ตัวแปรอิสระ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนเป็น 3 กลุ่มคือ
 - ก. ผู้บริหารโรงเรียน
 - ข. ครูผู้สอนที่ทวนักที่หัวหน้างานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - ค. ประธานกรรมการโรงเรียน
 - (2) ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการปฏิบัติ สภาพปัญหา สภาพความต้องการในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้
 - ก. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
 - ข. การให้บริการแก่ชุมชน
 - ค. การร่วมกิจกรรมของชุมชน
 - ง. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
 - จ. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

1.5 ขอบเขตของงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู และตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่

1.6 ขอบเขตพื้นที่เฉพาะ

1) โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

2) ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และที่ปรึกษาดำรงตำแหน่งดังกล่าว

- 3) ครูผู้สอน หมายถึง อัตราของการครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับชุมชน โดยได้รับแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน
- 4) ประธานคณะกรรมการโรงเรียน หมายถึง กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับเลือกเป็นประธาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา
- 5) สภาพการปฏิบัติ หมายถึง สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 6) ปัญหา หมายถึง สภาพความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของโรงเรียนกับสภาพความเป็นจริงตามเป้าหมายที่วางไว้
- 7) ความต้องการ หมายถึง สภาพความรู้สึกลึกซึ้งที่อยากให้เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน ความสัมพันธ์กับชุมชน
- 8) การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงาน การทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมหรือการกระทำภารกิจต่าง ๆ ใ้หน่วยงานกำหนดไว้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการดำเนินงานจะทราบได้จากระดับของการปฏิบัติ ระดับของปัญหา และระดับความต้องการ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา
- 2) เป็นข้อมูลในการเสนอแนะหน่วยงานระดับสูง เพื่อพัฒนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน